

Roberto J. PAYRO (1867-1928) werkte als Argentijnse journalist van *La Nación* in België, tussen 1909 en 1923. Tijdens de Eerste Wereldoorlog, was hij tegen de neutraliteit van Argentinië omdat de Duitsers de Argentijnse vertegenwoordiger neergeschoten hadden. De Duitsers hebben dan PAYRO belet als journalist verder te werken. Hij is dus begonnen Belgische legenden te verzamelen. Hij werd vriend, o. a., van Isidoor TEIRLINCK. “*Adan y el mono* (cuento valón)” werd uitgegeven in het nummer 1526 van het tijdschrift “*Caras y caretas*”, van Buenos Aires, op 31 december 1927, en werd NIET hernomen in *El Diablo en Bélgica* (1953) maar wel in *Cuentos del otro barrio* (1931). Die tekst bestaat al in het Frans in *Le Diable en Belgique* (IEA3637).

Adam en de aap.

Na de vissen, de vogels, de andere dieren en alle levende wezens, die in het water, de lucht en op de aarde wonen, geschapen te hebben – ieder met het bevel te groeien en zich voort te planten, om ieder hun element te bevolken -, zei God :

- *Laten we de man volgens ons beeld scheppen, op ons lijkend, zodat hij over de vissen van de zee, over de vogels van de lucht en over alle dieren die op de aarde leven, kan heersen.*

Dit gebeurde de zesde dag van de Schepping. Met deze bedoeling daalde God van de hemel af, vergezeld zoals gewoonlijk door de beschermengel Michel. Die twee gingen niet meer uiteen sinds zijn glansrijke overwinning op Satan.

God nam een beetje klei en, na deze bevochtigd te hebben, begon hij te boetseren. Onder zijn almachtige hand, begon het al vlug op hem te lijken.

Maar de klei, die niet vochtig genoeg was, begon te barsten en te brokkelen. God vroeg aan Sint Michel om een beetje water toe te voegen. De beschermengel, die helemaal niet gewoon was als beeldhouwer te werken, goot de vloeistof zo onhandig dat deze zich bijna omvormde in een dikke pap van aarde zonder vorm.

- Onhandige ! - zei God hem -. Nu ga ik het heel moeilijk hebben om mijn werk af te krijgen.

Toch kreeg Hij zijn werk klaar, keek na of het wel mooi was en maakte zich klaar om zijn schepsel leven in te blazen, als hij dacht :

- Hij is te zacht en te onvast. Als ik hem nu leven geef, zal de man niet op zijn benen kunnen staan, niet stappen en hij zal zich moeten voortslepen zoals de

slakken, die ik gisteren geschapen heb. Laten we wachten tot hij droogt.

Terwijl hij teken deed aan Sint Michel, begonnen ze alle twee een andere taak en lieten aan de zon de zorg om de toekomstige man harder te maken.

Wat nog maar een standbeeld zonder leven was, was nog maar pas alleen, dat de dieren, nieuwsgierig, dichterbij kwamen om het nieuwe kunstwerk van God te bewonderen.

Ze bleven wel op een eerbiedige afstand, als ze zagen dat er een vage gelijkenis was met de koning en Heer van de hele Schepping, het enige wezen dat ze in de onverstoorbare rust van het paradijs vreesden.

De aap was de grootste moeial en de brutaalste van alle dieren, maar verre van de moedigste. Hij kwam als laatste aan, verstopte zich en keek beschermd door de wal dat de anderen met hun lichaam vormden. Hij nam bij stukjes en bij beetjes zijn moed bijeen toen hij zag dat het standbeeld helemaal niet bewoog. Hij maakte grote buigingen om in zijn goede gunst te staan, maar bij het minste geritsel, geschreeuw of gebriest van de andere dieren, vluchte onze aap,

maakte bokkensprongen en verstopte zich om na een tijdje opnieuw te proberen.

Hij deed het zo dikwijls en zo goed dat hij er niet alleen in sloeg naast het beeld te staan maar dat hij het ook durfde aan te raken met zijn zwarte behaarde vinger. De levenloze man, kon dit alleen maar laten begaan, zodat de stoutmoedigheid van de aap geen grenzen meer had.

Om zich te wreken van de angst die hij doorstaan had, ging de aap op het gezicht van de man zitten. Daar bleef hij dan, trok snuiten, krabde zich met zijn vier handen, speelde castagnetten met zijn tanden – zo lacht hij – totdat God zich herinnerde dat hij zijn kunstwerk nog moest afwerken en samen met Sint Michel terug naar het paradijs kwam.

De dieren, die eromheen stonden, hadden amper de nadering geraden – eerder dan gezien of gevoeld –, verlieten de plek om in de dicht begroeide tuin te verdwijnen. De wijfjesvos jankte tegen de aap terwijl ze vluchtte :

- Pas op, de Heer komt terug !

De aap, verschrikt, wou haar volgen en deed een poging om op te staan, maar er was iets dat hem

pijnlijk tegen hield. Hij probeerde opnieuw maar de pijn was nog heviger. Hij kon niet meer bewegen. Een derde keer probeerde hij met schreeuwen en gezichten trekken maar de pijn was zo erg dat hij dacht dat hij voor altijd gevangen was. De Heer kwam dichterbij en de vrees in zo een weinig respecterende houding betrappt te worden was sterker dan de pijn en zette hem aan tot heldenmoed. De pels van het deel van zijn lichaam in contact met het gezicht van de man waren gevangen in de verharde klei. De aap trok zo hard en huilde dat het door merg en been drong, maar hij kon zich bevrijden en vluchtte voordat hij op heterdaad betrappt werd ...

Nochtans bleven alle haartjes van zijn billen in de klei plakken.

God zag de fout en hij dacht dat allemaal te herstellen, maar dan had hij haartje per haartje van het gezicht van zijn kunstwerk moeten uittrekken en het was al bijna avond van de zesde dag. Zo is het, dat hij zich niet stoorde aan kleinigheden en het leven gaf aan deze ziel, de man.

Het is voor deze rede dat de mannen baard hebben, terwijl de billen van de aap onbehaard zijn en rood als tomaten.

Copyright :

- voor de Spaanse versie, Roberto J. Payro estates ;
- voor de Nederlandse vertaling, 2014, Anne MOERS.